

מרץ 2014

אל: ארכיון תולדות פתח תקוה

מאת: שלמה נדיב (שדרוביצקי)

הוספת הערה ביוגרפית היסטורית- לתיק מס' 003.214- שלמה נדיב (שדרוביצקי)

להלן קטע שחיבר בני רמי נדיב ליום הולדתו ה-80 בט'ו בשבט 2008, ונראה לי כמתאים להכלל ב"סעיף" הנ"ל (לאחר שמחקתי קטעים כמו, "אבי", "אבינו", מחמאות, סופרלטיבים מיותרים ולא רלבנטים למטרה שלנו).

שלמה נדיב (שדרוביצקי) נולד בפתח תקוה ב- 1928. אביו יעקב הגיע לארץ מלודז' בפולין בשנת 1909 עם משפחתו שעלתה ארצה כדי לממש את הציונות, ולהיות חקלאים. הסבא רבא שלו שחי בעיירה דרוהיצין במזרח פולין (כיום בלרוס), נישא לבת משפחת קצנלנבוגן, שספר היחוסין שלה מתחיל ממאיר קצנלנבוגן (1565-1482) המה'רם (מורנו הרב רבי מאיר) מפדובה, הרב של פדובה וונציה, מגדולי הפוסקים האשכנזים במאה ה-16, (שנולד בקצנלנבוגן על הריין באלזס, בה התישבו יהודים בתחילת המאה ה-14), ולפי ספר היחוסין, שלמה משתייך לדור ה-16.

אימו זהבה שבינסקי, חברה ב"השומר הצעיר" בפרוז'נה במזרח פולניה (כיום בלרוס) עלתה בשנת 1926 הצטרפה לגרעין "במעבר" שעמד להתיישב בקבוץ גבעת השלושה. היא נישאה לאביו שאותו הכירה בבית משפחת שדרוביצקי שהיו בקשרי נישואין עם משפחת שבינסקי ולהם בני דודים משותפים.

ילדותו של שלמה היתה על רקע אירועי התקופה ופתח תקוה הקטנה: עזרה בפרדס המשפחה, המאורעות, משבר הפרדסנות המתמשך מאז פרוץ מלחמת חבש-איטליה, מלחמת העולם השנייה, טיפול במשק עזר, מכבי הצעיר, ההגנה, אירועי טורם הקמת המדינה, מלחמת העצמאות, מילואים, עבודה והתנדבות.

בן 14 הצטרף ל"גד-נע" יחד עם השכבה שלו ב"מכבי הצעיר", עבר ל"חיש" (חיל שדה, הושבע בפני קצין בריטי כ"שוטר מיוחד", שהיה "סידור שאיפשר לחברי ההגנה להתאמן בנשק חוקי בתחנות "משטרת היישובים העיבריים".

למד בגימנסיה "אחד העם" אבל סיים רק 11 כיתות (ב-1945) ועבר לעבוד ביהלומים, כדי לעבוד ולסייע לכלכלת המשפחה, אבל לאחר נישואיו עשה בגרות אקסטרנית, וב-1960 סיים גם את "האוניברסיטה העיברית בירושלים-ביה"ס למדעי החברה-השלוחה בתל אביב", והתקבל ככלכלן במערכת הבנקאית.

בשנת 1947 כשגברו מעשי העוינות של הערבים, התנדב לשמירה על ישובי הסביבה, גת רימון, בהדרגה- היובל (כפר מעש), שכונת צדור (קרית אריה) וכשמגדל צדק היתה במצור, השתתף בשמירה על המקום, עם רובים איטלקים, ושהודות לתביעתו לנסות את הרובה, התגלה שתחמושת היתה פגומה הוצאה משימוש ומנעה אסון. באותה תקופה השתתף בשמירות אלה גם אביו יעקב, שהיה חבר הגנה (שמפקדו לשעבר היה אבשלום גיסין שנהרג במאורעות 1921), ובמספר פעמים הופיעו שניהם במטה ההצבה לשמירה.

בסוף שנת 1947 התגייס יחד עם חברי החיש זלמן טרונסקי, יגאל שוהם, יהודה פודלינסקי ואברהם שפירא לקורס מל"ם שהתקיים ברמת אפעל, שבין מפקדיו ומדריכיו מפ"ת היו קלמן שולזינגר ודוב מורדכביץ.

עם סיום הקורס שימש כמ"כ ליחידות ההגנה שהשתתפו בכיבוש תל ליטוינסקי (תל השומר), חיריה וסיקיה, ולקראת פינוי מחנה עין שמר ע"י הבריטים, הועברה מחלקתו לקיבוץ מענית, בפיקוד יוסף קצנסקי, ותפסה את הגבעות מסביב למחנה כדי למנוע מהערבים לתפוס את המחנה, ובאותה פעולה נהרג המ"כ משה רזון.

כשהחל הגיוס הגדול לצהל, נשלח שלמה למחנה דורה בנתניה (מחנה צבאי אנגלי שננטש) להדריך טירונים, בנשק קל, א'ש (אימוני שדה) יום וא'ש לילה, אשר נקלטו בחטיבת אלכסנדרוני וביחידות אחרות. כשהתחדשה האש, וקיבוץ משמר העמק הותקף בכוח גדול, התקיף גדוד 32 של אלכסנדרוני את כפר קרע כדי להוריד את הלחץ מהקיבוץ, ושלמה היה בראש שלשה משורינים שנשלחו לכביש ואדי ערה להציב 2 מקלעי שורצלזה כדי לחסום הגעת תגבורת ערבית נגד חילינו בכפר קרע. בפעולה זו של המשורינים נהרג אריה פולק ושלמה נפצע קל בזרועו.

עם חזרתו מטיפול והחלמה למחנה (22) התברר שיחידתו הועברה לגדוד 32 והשתתפה בקרב לטרון, ואילו הוא הוצב בגדוד המסייע 34 בחטיבת אלכסנדרוני במחלקת מקלעים בינוניים.

כשנכבשה מחצית מושב גאולים על ידי הצבא העירקי, נשלחה מחלקתו להגנת המושב שהופגז קשה בתותחים. כשחזר מגאולים נשלח לקורס קצינים וסמלים ארצי של מקלעים בינוניים (ביזות) שהתקיים בפרדס כץ, שבין מדריכיו היו, ישראל טל (אלוף) ושמואל בן דרור, ועם סיום הקורס, הוצב כסמל מחלקת מקלעים בינוניים בגדוד 34 החדש בפיקוד דוד הרשקוביץ (עופר).

בהפוגות הדריך שלמה את חיילי המסייעת בגדודי החטיבה ובהגנה המרחבית, ויחד עם המ"מ בנימין שמיל, והמ"כ אברהם פרילינדר חיברו חוברת הדרכה ב"ביזה", שעברה גם לשימוש צה"ל עד להוצאת הביזות מהשרות.

פלוגת המקלעים הבינוניים, השתתפה ונתנה סיוע לכל גדודי החטיבה באחזקת המישלטים הכפופים לחטיבת אלכנדרוני, וכן בלחימה בראש העין, יהודיה, מגדל צדק, קקון, ובכיס פלוגה ועירק מנשיה שם נהרג המ"מ שלנו בנימין שמיל.

בעיקבות ריאורגניזציה בצהל, פורק גדוד 34 ושלמה נשלח למטה מחוז השפלה בצומת בילו, לאימון עולים חדשים שהתיישבו במושבי הדרום, בנשק קל ושדאות. ולאחר מכן הוצב לתפקיד מפקד השמירה (הראשון) על ארמון הנשיא ויצמן ברחובות, בראש שתי כיתות ששמרו 24 שעות ביממה, והיה אחראי על הסדר והאירגון באירוח הגדול הראשון של הנשיא חיים ויצמן, לסגל הדיפלומטי, חברי הכנסת הממשלה ולנכבדי העדות. עם העברת השמירה למשטרת ישראל, חזר למטה מחוז השפלה, להדרכת מתישבים בישובי האזור.

שלמה השתחרר מצהל בשחרור הגדול של 1950 והוצב במילואים בגדוד 172 של גבעתי, והשתתף בכל הפעילות של הגדוד, באבטחת מיתקנים, הדרכה בקורס מפקדי כיתות חי"ר בבית לחם הגלילית, ובמבצע סיני (קדש), אייש עמדות ביזה במשלטים מול קלקליה (ביר עדס ודרדרה) ועקב תנאי מזג אויר קשים במוצב דרדרה (קור, גשם ורוחות חזקות) קיבל ברונכיטיס קשה שהתפתחה לאסטמה, הועבר להג'א, ושם עבר קורס קציני אב"ך, (אטומי ביאולוגי, כימי) והשתתף במלחמת ששת הימים ויום כיפור, תחת הפיקוד של אפרים דרורי, ויהושע תמרי.

המבצעים ששלמה השתתף בנוסף לפעילות השוטפת של אחזקת קוים או הדרכה, במסגרת ההגנה וצה"ל הם: מבצע חמץ (תל השומר, חיריה, סיקייה), מבצע יובל (כפר קרע), מבצע דני (קולה בית נבאללה) מבצע בתק (ראש העין, בחסימות), מבצע חיסול (כיס פלוגה), כיבוש גאולים (מידי הצבא העירקי), מבצע סיני (קדש), וקיבל את כל האותות והעיטורים המתייחסים להשתתפות בהגנה, בשרות הצבאי הסדיר ובמילואים, ואת אות יקיר ההגנה".

שלמה עבד בילדותו ובמהלך חייו בעבודות רבות ומגוונות: השקאה בפרדס, ריסוס פרדסים, קטיף פירות במטעי "בני משה קוריס", בפקידות בבית החרושת לשמן "טית בית", בחיתוך יהלומים בנתניה, פתח תקוה ות"א, בחברת "עמיר" בחלוקת ציוד הסיוע האמריקאי לחקלאים, ובצוות לגידול חיטה בדרום ובנגב, ב"אגודה לשיפור נוף הארץ ופיתוח אתרים היסטוריים", (שליד משרד ראש הממשלה), ב"לשכת החברות הממשלתיות" בקריה, (שליד משרד האוצר), "בבנק לחרושת ולמסחר" (בנק ישראל-אמריקה הלטינית), בבנק "הלוואה וחיסכון" בת"א, "ב"מרכז הקואופרציה למלאכה חרושת ושירותים ציבוריים", ומשנת 1972 ועד יציאתו לגימלאות, בבנק הפועלים.

כגימלאי, החליט שלמה להקדיש את זמנו לעיסוקים "ערכיים", להתנדבות, ולמשפחתו. הוא העלה על הכתב חלק מתולדות משפחתו בספר "על משפחה ובית ומושבה", היה מעל 15 שנה חבר

מערכת עיתון גימלאי פתח תקוה "כיוון חדש", הדריך ברידג' במועדוני גימלאים, היה תקופה קצרה חבר בועדה לשימור אתרים של עיריית פ"ת, ובמזכירות אירגון חברי ההגנה, וקיבל את אות יקר ההגנה.

אבל את עיקר מירצו ומחשבתו הקדיש "בתיקון עולם", נוכח ה"עיוותים" והשגיאות שהלכו ורבו בחיי המדינה, ובערכיה, שלא יכול היה להשלים איתם. הוא הגיב והטיף במכתבים למערכות העיתונים, לחברי הממשלה, לחברי הכנסת ולאישי ציבור, הציע הצעות ורעיונות, שרובם הוכחו כצודקים, והכרחיים, ושאת הסיבות לכך שהם שלא מתאפשרים להתממש, היא בגלל מבנה הקואליציות המאפשרים לשותפים הזוטרים לקבל כוח, השפעה והכרעה הרבה מעבר למשקלם בקואליציה, כוח סחיטה גדול.

אין ספק ששלמה ירש נטיה זה מסבו שלמה שדרוביץקי, שבזמנו עסק גם הוא בהתכתבות עם גדולי הדור, התווכח, העלה הצעות, והכל מאהבת הארץ וציונות כדי להיטיב ולחזק את הישוב היהודי.

שלמה כתב מאות מכתבים, תגובות, דעות והצעות, המתויקים ב- 11 קלסרים שהועברו לארכיון תולדות פתח תקוה, המתייחסים ל- 27 נושאים (לא כולל את אלה שהודפסו בעיתון הגימלאים "כיוון חדש", שגם הם נמצאים בארכיון):

איכות שילטון, איכות סביבה, אינתיפאדה, אוחיון, אקטואליה, בחירות, גיוס חרדים, גיורא לב, דת, כשרות ויהדות, ותיקי ההגנה, חברה וכלכלה, חינוך, כתיבה, מדיניות חוץ, ממשלת שרון, משטרה, הרב סלומון, עדתיות, עם חופשי, ערבים, פוליטיקה וביטחון, פוליטיקה, פנסיה, פתח תקוה, רבין, שונות, שינוי, תנועות מחאה.

שלמה היה חבר בתנועה של "אזרחים שאיכפת להם" בפתח תקוה, שפעלה נגד התחרדות פתח תקוה בהנהגת הרב הראשי סלומון, שהתבטאה בהפגנות, פניות לרבנות הראשית, ולפוליטיקאים ובפגישה אישית ועקרה עם הרב עצמו שנמשכה כשעתיים.

הוא היה חבר בתנועה "עם חופשי" שגם היא פעלה באותו תחום, וכשקמה "שינוי" הצטרף למפלגה זו, אבל התנגד להתמקדות מנהיגה טומי לפיד, נגד הדת במקום רק נגד ההתקצנות החרדית והכפיה הדתית, ולאחר שיחה אישית עם טומי לפיד הודיע על פרישתו.

בשנים האחרונות מקדיש שלמה את זמנו בשורשי המשפחה, במשחק הברידג', באירגון חברי ההגנה בפ"ת, בצפיה בתכניות התרבות בהיכל התרבות של פ"ת, וכמובן בבני משפחתו.

שלמה נישא (במרץ 1954) לרבקה אריאלי (ליינס) שאביה ישראל נולד ברוסיה בעיירה במחוז פולטבה (כיום אוקראינה), היגר לקנדה ב-1905 וב-1926 עלה לארץ, ואימה שרה מרקוביץ ילידת חברון דור ששי בארץ, ולהם שני בנים ובת, ושבעה נכדים.

את ערכיו, שאיפותיו, וציפיותיו מהעם וממנהיגיו ניתן ללמוד מ"שיר" שכתב ל"כיוון חדש" ב- 2001 לקראת שנתה ה-53 של מדינת ישראל:

היה לי חלום

יהודים עובדים בכל עבודה ואתר,
 בחרושת,בחקלאות ובכל השאר.
 בלישכות התעסוקה אין דרישה,
 ובביטוח הלאומי אין ביקוש לדמי אבטלה.
 רק העילויים לומדים בכולל ובישיבה,
 והשאר משרתים כמו כולם בצבא.
 אין עובדים זרים ותושבי שטחים,
 הפרנסה בשפע והעסקים פורחים.
 ההתיישבות מתרחבת וצצים ישובים,
 ויהודים מקצוי תבל ללא הרף באים.
 חרדים עובדים כמו פעם למחיתם,
 ומבלים בחברה יחד עם כולם.
 אין זורקים עוד אבנים בכיפור או שבת,
 וכולם מכבדים את זכויות הזולת.
 המנהיגות אמינה, לכל התחייבות והבטחה,
 ואין אתנן פוליטי, לא דרישה ולא נתינה .
 כולם פועלים לטובת העם והמדינה,
 ואשרי שזכינו להתגשמות התיקווה.

.....

